

NAŠA SKUPNOST

IZDAJA ZA SLOVENIJO
LETO III. STEV. 11
BEOGRAD
9. junija 1957
Izhaja dvakrat mesečno,
vsako drugo nedeljo
CENA 10 DINARJEV
LETNA NAROČNINA 250 DIN

GLASILO PREDSEDSTVA ZVEZNEGA ODBORA SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA JUGOSLAVIJE

AKTUALNA TEMA

SOCIALISTIČNA KOOPERACIJA

Neposredna kooperacija združnih organizacij z individualnimi proizvajalci je najprikladnejša oblika sodelovanja kmetov pri družbenih kmetijskih skladih. Nekatere zadrugе so na tem področju že dosegle lepe rezultate. Predvsem si te zadrugе prizadevajo, da bi bile v popolnem pomenu besede organizatorke vse kmetijske proizvodnje na svojem področju ne glede na lastniške odnose. Postale so vodilni gospodarski činitelj na vasi predvsem zaradi svoje iniciative in gospodarske moči. Gospodarsko pa so se okrepile, ker so se že od samega začetka usmerile h krepitvi združnih skladov: k nakupovanju strojno traktorskega parka, k pospeševanju kmetijskih servisov itd.

Največ sredstev so te zadrugе ustvarile same, nekatere pa so jih še okrepile z deleži individualnih kmetov. S temi sredstvi so po potrebi vzele še kredit. Večino združnih skladov so zadrugе povečale ne samo z razliko pri cenah odkupljenih kmetijskih pridelkov, še manj pa s trgovino na drobno, temveč predvsem s prodajo svojih uslug individualnim kmetom in s sodelovanjem z njimi v proizvodnem procesu: pri oranju, sejanju, žetvi, pri pridelovanju kakovostnih semen z zagotovitvijo umetnih gnojil, z nudenjem strokovne pomoči itd.

Vsako delo ima svojo ceno, za katero se zadruga in kmet dogovorita. Dohodek delita po vrednosti vložene dela z ene in z druge strani na temelju gospodarskega računa. Cena združnih uslug mora biti taka, da lahko zadruga ne samo plača lastne stroške, temveč prao tako, da obnavlja in povečuje svoje sklade, pa spel ne previsoka in s tem neprimer-na za kmeta.

Kmetje so zadovoljni s takim sodelovanjem. Radi imajo čist račun in se ne branijo plačati določeno ceno zadrugi, če jim ta res pomaga, da pridejo do večjih donosov.

T.S.

PRVI KONGRES delavskih svetov

Priprave za prvi kongres delavskih svetov se končujejo in le nekaj dni nas loči od njegovega začetka. Sestava tega edinstvenega zbora zastopnikov neposrednih proizvajalcev, tematika, o kateri bodo razpravljali, kakor tudi čas, v katerem bo, dajejo kongresu poseben pomen. Zato je tudi razumljivo zanimanje, ki ga je ta kongres zbudil ne samo med delovnimi kolektivi, temveč tudi med vsemi našimi družbenimi in političnimi organizacijami, znanstvenimi institucijami, znanstvenimi in javnimi delavci, ki so požrtvovalno pomagali pri pripravah zanj. Po prijavi tujih delegatov je razvidno, da se zelo zanimajo za delo kongresa tudi razne sindikalne, pa tudi druge delavske in politične organizacije izven naše države.

Prvi kongres delavskih svetov bo zbral sedemletne izkušnje delavskega samoupravljanja v Jugoslaviji in bo najizrazitejša manifestacija tako razvoja socialističnih družbenih odnosov v naši državi, ki so doživeli od uvedbe delavskih svetov kakovostne spremembe, kakor tudi razvoja proizvodnje, ki je dobila v pobudi neposrednih proizvajalcev novo spodbudo. Z izročitvijo podjetij v upravljanje delovnim kolektivom se je začelo razreševanje stoletnega protislovja, ki je izviral iz tega, da so bili proizvajalci ločeni od proizvodnih sredstev. Sedemletna praksa delavskega samoupravljanja je v naših razmerah uveljavila ob drugih ustreznih institucijah prav delavske svete kot najprimernejšo obliko za razrešitev teh protislovij. Tako je prišel naš delavski razred v popolnoma nov položaj, ker delavci niso več samo proizvajalci, temveč tudi upravljalci družbenih proizvodnih sredstev.

Ves ta proces je imel močan vpliv tudi na nadaljnji razvoj politične zavesti delavskega razreda. Že bežen pogled na naše družbeno politične odnose potrjuje to ugotovitev. Upravljanje gospodarskih organizacij, sodelo-

Rato DUGONJIČ

vanje v zborskih proizvajalcev, komunah in drugih oblikah družbenega upravljanja je okrepilo v delavcih zaupanje v lastne sile in sposobnosti, je pozitivno vplivalo na razvoj socialističnih odnosov nasproti družbeni skupnosti kot celoti, okrepilo je zavest o povezanosti interesov posameznikov, kolektivov in družbe, posebno pa zavest o tem, da lahko rešujejo materialni položaj tako posameznika kakor družbene skupnosti z lastnim prizadevanjem. Samo dejstvo, da dela v organih delavskega upravljanja nad 500 tisoč delavcev na leto, z drugimi besedami, da je tretjina delavskega razreda v teh sedmih letih sodelovala v delu delavskih svetov, govori o tem, kako velikega pomena je bilo delavsko samoupravljanje za razvoj politične zavesti in gospodarsko izobraževanje naših delovnih ljudi.

Sedemletna izkušnja našega gospodarskega sistema, zasnovanega na samostojnosti gospodarskih organizacij, (Nadaljevanje na drugi strani)

(Nadaljevanje s prve strani)

ki ob splošnih pogojih in usmerjanjih po družbeni skupnosti prek svobodnega tržišča realizirajo družbeno priznanje za svoje delo, je uveljavila tako ves naš gospodarski sistem kakor delavske svete posebej. Na tej osnovi so delavski sveti ne samo razvili ši-

roko gospodarsko iniciativo, ki je povzročila, da so se mnogo hitreje kakor doslej razvijale proizvodjalne sile in družbeno bogastvo, temveč so hkrati tudi dosegli boljše zadovoljevanje družbenih potreb, kar se je posebno odrazilo v izboljšanju kakovosti in asortimaja proizvodnje.

Delavski sveti in gospodarski razvoj

Čeprav so začeli delavski sveti delovati v razdobju, ki je bilo za našo državo zaradi raznih zunanjih vzrokov gospodarsko najtežje, kažejo doseženi uspehi, da so popolnoma opravičili svojo vlogo. Narodni dohodek, računani po enakih cenah, se je povečal od l. 1952 do 1956 za 37 odstotkov. V industriji je indeks povečanja fizičnega obsega proizvodnje, če vzamemo za l. 1959 indeks 100, porasel na 166 v letu 1951, a na 266 v letu 1956. Izvoz se je od leta 1952 do leta 1956 povečal za 30 odstotkov, izvoz izdelkov visoke obdelave pa za 151 odstotkov. Hkrati se je nenehno povečevala tudi delovna storilnost. Delavski sveti so pokazali veliko pobudo v izboljševanju organizacije dela in poslovanja ter so v teh sedmih letih posebno v večjih podjetjih organizirali razne organe, ki si-

stematično skrbijo za povečanje delovne storilnosti. Z investiranjem ne samo sredstev iz skladov, ki so namenjeni za razširjeno reprodukcijo, temveč zelo pogosto tudi sredstev, ki so po razdelitvi pripadala osebni potrošnji, so delavski sveti povečali proizvodnjo svojih podjetij.

Iz teh nekaj podatkov lahko vidimo, kako pomemben je kongres za nadaljnji razvoj socialističnih družbenih odnosov kakor tudi za razvoj gospodarstva in delovne storilnosti. Z izmenjavo izkušenj, s sumiranjem doslej doseženih rezultatov ter s povzetjem praktičnih sklepov iz njih, ugotavlja joč okvire za nadaljnji napredek, ki so bili z dosedanjim razvojem preseženi, bo kongres pomenil velik prispevek za nadaljnje progresivno gibanje naše družbe.

Temeljna vprašanja na kongresu

Temne, o katerih bodo razpravljali na kongresu, nudijo široke možnosti, da bo prispevek za nadaljnji napredek zares velik. Kakor je znano, bo kongres razen dela v plenumu, na katerem bo prebrano poročilo, ki bo vsebovalo splošno oceno samoupravljanja v teh sedmih letih, delal po komisijah, ki jih je 11, in te bodo razpravljale o naslednjih vprašanjih:

Ekonomski okviri samoupravljanja proizvajalcev;

Razmerje organov delavskega samoupravljanja do organov oblasti in uprave, gospodarskih zbornic, združenj in družbenih organizacij;

Gospodarsko poslovanje delavskih svetov;

Delovna razmerja;

Organizacija in metode upravljanja; Izobraževanje in usposabljanje delavcev za upravljanje;

O dosežkih delovnih ljudi po svetu v boju za upravljanje gospodarstva.

ganju z družbenimi sredstvi. Na drugi strani je krepitev samoupravljanja odvisna od zavesti in organiziranosti kolektiva, da čim bolj pravilno in smotrno gospodari s sredstvi, ki so mu poverjena. Zato bo verjetno imelo razpravljanje o sodelovanju in metodah delavskih svetov v vodenju ekonomske politike podjetij in o izkušnjah, kako so obvladali komplicirano organizacijo proizvodnje, prometa in finančnega poslovanja, eno izmed najpomembnejših mest na kongresu.

Ni dvoma, da se bodo v vseh komisijah pojavila tudi vprašanja organizacijsko pravne narave. Dosedanja praksa je pokazala, da je razvoj stari zakon o delavskem samoupravljanju v vrsti njegovih določb prehitel, posebno, ko gre za sistem odnosov med kolektivom, delavskim svetom, upravnim odborom, direktorjem, ko gre za odgovornosti delavskih svetov, za pravice delavskih svetov, obratov itd. Po obdelavi vprašanja sistema odnosov med delavskimi sveti in komunami, zbornicami, gospodarskimi združenji, nadalje družbenimi in političnimi organizacijami je prav tako videti, da bodo razpravljanja na kongresu znatno prispevala k nadaljnjemu razvoju našega družbenega sistema in njegovega pravnega oblikovanja. Ekonomsko-pravno individualnost podjetja, ki je nujna v našem sistemu blagovne proizvodnje ter uveljavljena s pravnimi predpisi, lahko še znatno okrepimo na mnogih področjih. To je posebno mogoče in potrebno, kakor so to pokazale analize, na področju ureditve delovnih razmerij, ki danes bolj ustrezajo razmerjem v neposrednem prehodu od administrativnega sistema k družbenemu upravljanju, kakor današnjemu splošnemu položaju podjetij v našem družbeno ekonomskem sistemu. Na tem področju je cela vrsta zelo zanimivih predlogov, ki težijo za tem, da bi znatno razširili mejo pravic delovnih kolektivov pri samostojnem odločevanju o delovnih razmerjih v podjetju.

Končno je skupno vprašanje, ki se pojavlja v vseh analizah in ki bo gotovo prišlo do izraza v delu večjega števila kongresnih komisij, nadaljnje izpopolnjevanje združevanja in kooperacije gospodarskih organizacij, za katero odmerjajo današnji predpisi zelo ozke meje. Razvoj tehnike, avtomatizacija, uporaba jedrske energije, hkrati pa tudi pojavljanje na tržišču, posebno tujem, postavlja na dnevni red tudi bolj elastično načevanje tega vprašanja, da bi bolj na široko odprli pot za združevanje naporov in sredstev in da bi dobili čim boljše rezultate.